

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXII Prosinec 2023 číslo 12

Štědrý den

v závětrí vlnitého plechu

(ten den je studený a těžký
jak břečťan dál prorůstá zdí
volky oslíky)

betlémské světlo
mezi kbelíky

Anna Gažiová

Jak dokázat

Jak dokázat že jablko je jablkem
voda vodou a Bůh Bohem ne ideou
je nutné ostražitě kráčet středem věcí
vždyť jsou skutečnější než my
a každá z nich může odvrátit se náhle
a vysmát se ti argumentem svého trvání

Anna Kamińska

Úvodem

„Jsme unavení válkou na Ukrajině,“ říkají někteří Češi u nás. Na Ukrajince nemyslí. „Židé zabili víc Palestinců, než kolik Palestinci zabili Židů 7. října,“ vytýkají podobní. Válka je děsivá, vypustí všechny strašné běsy. Není jako hokejový zápas, ve kterém sledujeme dodržování stanovených pravidel hry. Za 2. světové války nikdo nenařizoval spojencům, kolik nacistů smějí zlikvidovat. Ostatně my jsme, každý v nějaké míře, neuhlídali válečné zločince.

Pan Karel Schwarzenberg, veliký Čech, Evropan a šlechtic ducha, už je ozdobou nebeského království. Komunisté velice špinili církev i šlechtu. V roce 1990 měla církev ve společnosti veliké uznání. To časem prohospodařila. Kníže začínal hodně „pod bodem mrazu“, ale mnoho soudných lidí si získal. Jeho prezidentský souboj byl střetem podlosti s noblesou. Nebyť lži a podlosti protikandidáta, byl by prezidentem. Karel Schwarzenberg a Madeleine Albrightová svými projevy zachránili úroveň pohřbu Václava Havla. Pro naši zem kníže vykonal mnoho. Můžeme od něj ledacos odkoukat.

Advent je otevíráním se Příchozímu. To není samozřejmé. Známe závažnost slov: „Přišel, ale mnozí jej nepřijímají.“

/v

Válka nemůže být něco nevyhnutelného: nesmíme si na ni zvykat! Místo toho musíme dnešní rozhořčení proměnit v ztřeštější závazek. Protože pokud z toho vyjdeme stejní jako dřív, budeme všichni nějakým způsobem vinni. Tváří v tvář nebezpečí sebezníčení ať lidstvo pochopí, že nastal čas vymýtit válku, vymazat ji z lidských dějin dříve, než ona z nich vymaže člověka.

František

Křesťanství stojí před nutností překročit dosavadní mentální a institucionální, konfesijní, kulturní a sociální hranice, aby naplnilo své univerzální poslání. Musíme být více otevření a vnímaví vůči Božím výzvám, skrytým v bolestech a úzkostech, radostech a nadějích lidí, s nimiž sdílíme "oikumené", společný svět. Stanou se komunity víry součástí řešení obtíží, které před námi dnes stojí, anebo budou spíše součástí problémů?

Tomáš Halík, na Valném shromáždění Světového luterského svazu

Nejtemnější místa v pekle jsou vyhrazena těm, kdo v čase krize mravních hodnot zachovávají neutralitu.

Dante Aligieri

Vlastenectví je láska k vlastnímu národu, nikoli nenávisť k jiným.

T.G. Masaryk

Hodnota a důstojnost každého člověka – občana, stejně jako celý koncept lidských a občanských práv, vychází již z biblického pojetí člověka jako Božího obrazu. Princip plurality, tak typický pro západní demokratickou společnost, zase nachází svou inspiraci v teologii apoštola Pavla, v jeho obrazu rozmanitých údů a jednoho těla. Benediktinská mnišská tradice ustanovila zásadu rovnosti aktivního i pasivního volebního práva každého jedince. A v neposlední řadě středověký zápas církve o investuru položil základ pro princip rovnováhy mocí v pozdější západní demokratické tradici.

Petr Mucha

Demokracie závisí na morálních idejích více než nedemokratické společnosti, protože závisí na svobodných rozhodnutích svých občanů. K jejich přežití musí formovat obyčejné lidi k výjimečným morálním výkonům.

americký filozof Michael Novak

Ten, kdo křičí na obranu Židů, smí také zpívat gregoriánský chorál.

Ditrich Bonhoeffer

Zamiloval se sám do sebe. Byla to láska na první pohled.

M.H.

Rád smýšlím o církvi jako o Božím lidu věřících, kterému se Bůh zasvětil, přesto, že je hříšný, lidu povoláním a svolaném v síle blahoslavenství a pětadvacáté kapitoly Matoušova evangelia. Ježíš ve své církvi nepřejal žádné z existujících politických schémat své doby – farizejské, saducejské, esénské ani zélotské – vedoucí k „uzavřené korporaci“. Jednoduše převzal tradici Izraele: „Budete mým lidem a já budu vašim Bohem“.

Církev je žena, snoubenka, matka

Členové hierarchie pocházejí z tohoto lidu a přijali od něj víru, a to převážně od svých matek a babiček. „Tvá matka a tvá babička“, říká Pavel Timoteovi. Je to víra předávaná ženským dialektem, jako u matky Makabejských, která ke svým synům promlouvala „nářečím“. Chtěl bych zde zdůraznit, že ve svatém věřícím Božím lidu se víra předává nářečím, a většinou ženským nářečím. A to nejenom proto, že církev je matkou a že právě ženy ji lépe zrcadlí (církev je žena), ale protože právě ženy umí čekat, dokáží odkrýt zdroje církve, věřícího lidu, překračují meze, ačkoli možná mají strach, ale činí tak odvážně, a v pološeru začínajícího dne se přibližují k hrobu s tušením (které ještě není nadějí), že by v něm mohlo být něco živého. Žena svatého věřícího Božího lidu zrcadlí církev. Církev je žena, snoubenka, matka.

Klerikalismus vede k úpadku, působí smutek a pohoršení

Když služebníci církve zacházejí příliš daleko a zacházejí s Božím lidem špatně, hyzdí tvář církve machistickými a diktátorským postoji.

Klerikalismus přivádí až k takovému velikému úpadku, který vzbuzuje velký smutek a pohoršení (stačí zajít do římských parlamentářských krejčovských dílen, abyste viděli toto pohoršující chování mladých kněží, kteří si zkoušejí kleriky a klobouky anebo alby a rochety zdobené krajkou).

Klerikalismus je metla, je to pohroma, forma zesvětštění, která špiní a škodí tváři Pánovy snoubenky, ztrochuje svatý věrný Boží lid.

A Boží lid, svatý věrný Boží lid, jde vpřed v trpělivosti a pokoře a snáší přezíravost, týrání, vyřazování ze strany institucionálního klerikalismu. S jakou přirozeností mluvíme o „knížatech církve“ anebo o biskupských jmenováních jako kariérických povýšeníh! Hrůzy tohoto světa, zesvětštění, které trýzní svatý věrný Boží lid.

František

RODINNÉ RITUÁLY

Na první neděli adventní se rodina sejde a na křeslo (kvůli dětem přes něj můžeme přehodit nějakou výraznou látku) posadíme maminku. Tatínek mamince začne říkat, jakým pokladem pro nás maminka je, co vše pro nás dělá a za co jí jsme vděční. Děti se k tátově chvále a poděkování přidají.

Pak posadíme na křeslo tatínka a také mu jeden po druhém říkáme, kým pro nás je a že

ROZUMÍME SI S BOHEM?

Ježíš se věnoval i lidem na okraji společnosti. Když se nad tím „zbožní“ pohoršovali, vyprávěl tři podobnosti.

„Ztratí-li se vám jedna ovce, necháte sto ovcí pást samotné a hledáte tu zatoulanou i přes riziko, že stádo napadnou šelmy čtyřnohé nebo dvounohé.

Přetrhne-li se ženě náhrdelník se stříbrnými mincemi, prohledává celou místnost, dokud nenajde poslední minci.

Tak jednáte vy, i jedna ovce a jedna mince pro vás má značnou cenu. Mohu jednat jinak než vy? Člověk má větší cenu.“

V třetím podobství Ježíš líčí něco neslychaného. Marnotratný syn pomlouval tátou, vzbouřil se a odešel do pohanské země. Otcovské dědictví promrhal. V nouzi začal pást vepře pro pohana. Z hladu kradl lusky svatojánského chleba vepřům, dopadl hůř než prase.

Když se vrátil domů, otec jej s otevřenou náručí přijal jako svého milovaného syna, dal mu nové šaty, obuv, pečtní prsten k uzavírání smluv a uspořádal slavnostní hostinu. Staršího syna, který se urazil a odmítl pozvání ke stolu s provinilým bratrem, táta vyhledal a vysvětloval mu své jednání ...

V žádných knihách jiných náboženství jsem nečetl něco podobného.

jej máme rádi.

Potom se budeme podobně věnovat dětem (od nestaršího po nejmladší). Každý se dozví, jakou má pro druhé cenu.

Další neděli táta řekne: Před týdnem jste o mně a o mamince pěkně mluvili, bylo to příjemné. Dnes uděláme další rok. Každého se vás chci zeptat, co byste si ode mne přáli, abych změnil nebo si osvojil. Řekněte mně každý jednu věc. Chci, aby vám bylo s mnou dobře. Maminku prosím, aby začala.“ Pak se ptá maminka svého manžela a dětí, co by ji poradili ke zlepšení a potom se popořádě ptají děti.

Kdybychom si do Vánoc osvojili jednu dovednost, mohlo by to být největším vánočním dárkem.

V půlce Adventu slavíme s farní rodinou bohoslužbu smíření (hodinu přemýšlíme nad určitým tématem).

Třetí neděli adventní máme poradu, jak budeme slavit Vánoce.

My, starší, je neslavíme poprvé. Víme, že i v dobrých rodinách se může stát, že se na Štědrý den pohádáme. Důležité je se z toho poučit pro příště.

Slavení je náročné. Všední dny zvládat umíme, ale velké svátky jsou nebezpečné pro naše přehnaná očekávání, že nám druzí splní všechna naše přání. (Po Vánocích a po dovození je nejvíce rozvodů manželství.)

Bez práce nejsou koláče, říkali naši předkové. V poradě se máme dohodnout, co je pro nás důležité, co je v našich silách a možnostech, abychom se neustvali. Každý ať poví, čím chce v přípravách Vánoc přispět a co si vezme na starost.

Laskavé jednání v rodině, ochota pomáhat a vžívat se do druhého je nad všechny materiální dary.

/v

Podobenstvím rozumíme, Ježíš říká: „Tak jedná Bůh s lidmi. Mohl bych jednat jinak?“ Představme si, že jsme tímto milosrdným otcem pozváni na hostinu. Jak bychom s ním mluvili?

Takové cti se nám dostává. Jak vypadají naše modlitby? „Dej tomu a tomu, to a to, dej světu mír, nasýt hladové, dej politikům moudrost. Rozpomeň se na své slitování. ...“

Co táta z podobností pro své syny ještě neudělal?

Kdybych dobrým maminkám říkal: „Paní, dávejte svým dětem alespoň jedno teplé jídlo denně a perte jim špinavé oblečení,“ nebylo by to neuctivé? Kdo z chlapů by mně neřekl: „Pane, vy si myslíte, že to moje paní nedělá? Co si to dovoluujete ji podezírat, že je nepečující matkou?“

Ano, něco takového bychom si k lidem nedovolili. Ale proč s Bohem mluvíme tak primitivně a opovržlivě?

Zapomíná Bůh na něco? Máme mu něco při-

Poslední rozloučení s panem Knížetem *Ladislav Heryán*

Jeden vězeň mi nedávno po mši ve vězení řekl: „Smrt? To je jako když se sfoukne svíčka. Je tma a pak už není nic. To, co říkáte vy katolíci, je příliš krásné na to, aby to byla pravda.“

Je proto důležité si v této chvíli uvědomit, že se bez ohledu na všechny další okolnosti jeho života loučíme především s člověkem, který byl hluboce věřícím křesťanem a katolíkem, který celý život oddaně miloval Boha, a byť o sobě s pokorou tvrdil, že je hříšník, uměl obojí spojit dohromady.

Já jsem zprávu o jeho odchodu dostal od paní Dvořákové z jeho pražské kanceláře: „Otče, kníže odešel k Pánu.“ Odepsal jsem: „Marcelko, pokud k Pánu, pak se radujme, i když jsme smutní.“

Jsme-li nazýváni křesťany, tedy sestrami a bratřími Krista, Ježíše vzkříšeného z mrtvých, pak již od dob křesťanů antiochijských neseme toto jméno jako svědectví o životě bez konce. Slovo o Ježíši Kristu je evangeliem o nikdy nekončící plnosti života, které jsme spolu s panem Knížetem neděli co

pomínat nebo jej přemlouvat? Máme tlačit na svaté, aby se u Boha přimluvili? Jsme my snad milosrdnější než Bůh?

Ježíšovu vyučování rozumíme, tak proč se podle něj nechováme?

Ježíš nás učí, jak máme s Bohem rozmlouvat, radit se s ním a jak prosit. Pohané si myslí, že je třeba si přízeň božstva vyprosit, sloužit mu a přinášet mu oběti. Odmítá nám Bůh něco? Smíme jej přemlouvat? Máme za co Bohu děkovat a ušetřený čas máme věnovat ke studiu božího slova, abychom děti dobře vzdělávali a vychovávali.

Za koho Boha máme? Vadí vám, říká-li vám někdo popáté: „Kup chleba?“ Koupit chleba přece umím a každý druhý den jej přináším. Nepřipadají vám některé naše bohoslužby jako dětské besídky? Besídky mají svůj význam pro děti, ale Bůh je dospělý.

Kdyby nás pozval na kávu pan Karel Schwarzenberg, asi bychom mu nezpívali písničku „Kočka leze dírou.“

Proč Bohu opakujeme modlitbičku stokrát? Má modlitba pohnout Bohem nebo námi?

Přijdeme-li do kostela, vidíme, jaký vkus pan farář má a jak je vzdělaný. Z vyslechnuté rozpravy druhých si děláme představu o rozmovajících.

Co si o našich modlitbách myslí naše dospívající děti? Jakou představu o Bohu jim ukazujeme?

Bůh na našich modlitbách není závislý, děkovaná modlitba slouží nám, všímáme si, jak jsme bohatí štědrostí Boha a obětavostí druhých lidí. Naučili jsme se spravedlivě přemýšlet a žasnout, jsme vděční za své bohatství (a nenadáme na poměry). /v

neděli slychávali v našich kostelích, a díky němuž se, sestry a bratři, proto i právě dnes radujme!

Radujme se, že se naděje, k níž spolu se všemi předky v této naší euroatlantické civilizaci po celý život hledíme, pro pana Knížete a našeho bratra Karla skutečně naplnila! Jsme-li smutní, pak svému křesťanství nevěříme, a marná by pro nás byla Ježíšova smrt i vzkříšení.

Je krásné si představit, že náš bratr Karel vidí Krista a, řečeno spolu se žalmistou, se stýl pohledem na něj, že spolu se svatým Pavlem již nevidí jako v zrcadle, nýbrž poznává Boha tváří v tvář, a to spolu se všemi jeho drahými, rodiči, příbuznými a přáteli, a se všemi svatými.

Drazí přátelé, křesťanská naděje je závrtnou realitou. Je nadějí pro všechny lid, neboť je darem toho, který za všechny zemřel, a setkání se smrtí je jejím prubířským kamenem. Jak tedy říká svatý Pavel, který Krista skutečně potkal, nepatříme noci ani temnotě, naopak, všichni jsme dětmi světla. Jak by snad jistě řekl i pan Kníže: „To budíž jasno!“

Jak víme, pan Kníže Schwarzenberg zemřel již před měsícem, ale u Boha je tisíc let jako jeden den a jeden den jako tisíc let. Je nyní na nás našemu bratru Karlovi prokázat poslední službu lásky a rozloučit se s ním v naději na nové setkání jednou v Bohu.

Karel Schwarzenberg

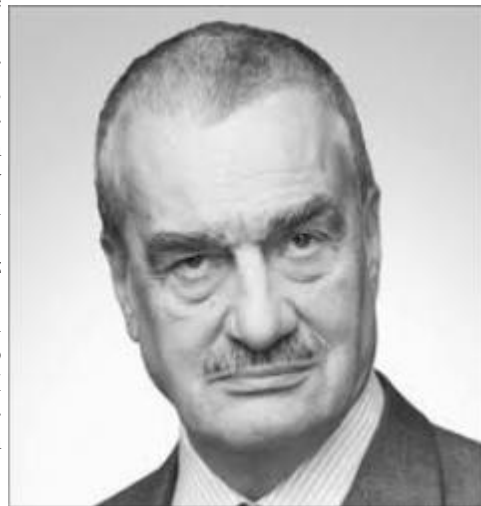
Přibližně před dvaceti lety probíhala ve Varšavě velká konference o střední Evropě. Sál byl plný osobností ze všech možných zemí i mimo náš region. Když nečekaně přišel Karel Schwarzenberg - tehdy ještě nebyl ve vrcholné politice - mezi lidmi to zašumělo a za chvíli se k němu téměř všichni hrnuli. S většinou z nich se srdečně zdravil a oslovoval je jmény. Znali ho především z předrevolučního působení v čele Mezinárodního helsinského výboru pro lidská práva či úřadování po boku prezidenta Václava Havla v letech 1990 - 1992.

Takovou odezvu čeští politici či intelektuálové na mezinárodním fóru často nevyvolávají. O to větší význam ony výjimky pro stát mají, svými kontakty pomáhají zesilovat český hlas. Karel Schwarzenberg zemřel, odešla jedna z největších osobností porevolučního Česka.

Výčet jeho funkcí je impozantní - prezidentský kancléř, senátor, poslanec, ministr zahraničí - ale stejně nedokáže přesně vystihnout, čím byl Karel Schwarzenberg pro českou společnost. Podporoval český disent před rokem 1989, financoval řadu aktivit občanské společnosti, dělal ale i takové „drobnosti“, jako že některým českým členům delegace za britskou královnou v roce 1990 koupil obleky, protože je neměli. Jeho smysl pro humor, životní příběh, otevřenost, to vše přinášelo do českého ve-

A ještě jedno speciální přání. Pan Kníže miloval koledu Narodil se Kristus Pán. Jednou mi říkal, jak se mu moc líbí to zvláštní slovní spojení „Goliáš OBLOUPEN“, ale především, tato koleda pro něj vyjadřovala to nejdůležitější, v co věříme, a proč je tedy návrat k Pánu důvodem k radosti. Výslovně si proto přál, abychom koledu společně zazpívali při vynášení rakve s jeho tělem na znamení křesťanské radosti z vykoupení.

Modleme se tedy s důvěrou: Ať náš Bůh, který je Bohem živých, vysvobodí našeho bratra ze smrti a spolu Kristem, dobrým pastýřem, který dal za své ovce život, jej přijme do věčné radosti.

řejného prostoru rozměr, na který jsme nebyli zvyklí. Šlechtický původ a osud jeho rodiny nás navíc propojovaly s naší historií.

Po čtyřech desítkách let komunistické propagandy, která staré české rody vykreslovala jako zlo na zemi, jsme mohli sledovat pravý opak. Když se podíváte na řadu záběrů a fotografií, kde je po boku Václava Havla, často se srdečně směje. A přesně tuto energii porevoluční Československo potřebovalo. Přijel sloužit své staronové zemi a dělal to s nadšením.

Týdeník Respekt měl to štěstí, že Karel Schwarzenberg se stal jeho majitelem v roce 1996. Tehdy náš list nepochybně zachránil. Vždy ctil nezávislost redakce, a když se s ní potkal, bylo to vždy zajímavé, milé a zábavné setkání. Asi nejsilnější emoci, kterou jsem od něj viděl, byla chvíle, kdy si někdo chtěl nalít bílé víno do sklenice od červeného. Protože chtěl v politice stoupat výš, hledal někoho, komu by Respekt mohl prodat. Nejprve spolumajitelem a později stoprocentním majitelem Respektu se následně stal Zdeněk Bakala.

Když Karel Schwarzenberg odešel do politiky, Respekt psal investigativní a kritické texty o vládě a TOP 09, kde působil. Tehdy mi někteří jeho přátelé psali a volali rozčilené vzkazy, že jsme nevděční. Vždyť byl majitelem listu. Když jsme se potkali, zmínil jsem se o tom a zeptal se, jestli to vnímá stejně. Rozhodně odpověděl, že kdyby to Respekt nedělal, nezasloužil by si své jméno.

V roce 2002 se poprvé pokusil o vstup do po-

S knížetem Karlem Schwarzenbergem jsem měl tu radost a čest se s ním od 90. let několikrát potkat a vést rozhovor, nebo si jen tak povídat. Jižní Čechy měl rád, jak jinak. Zajímal se aktivně o válku v Čečensku, uprchlíky, politické vězně kdekoli ve světě, podporoval společnost Člověk v tísni a jejich festivaly Jeden svět nebo Příběhy bezpráví. Jako ministr zahraničí měl jasno a šel jinudy, než prezident Miloš Zeman, který se tak rád kamarádil s prezidenty totalitních zemí Ruska a Číny. Naposledy jsme ho zastihli loni při otevření Muzea Tří odbojů na Mašínově statku v Lošanech, kde si stiskl ruku s paní Zdenou Mašínovou (oba letos 28. října dostali medaili od prezidenta Pavla - jsem moc rád). Letos na jaře byl ještě na pohřbu Dany Němcové, které si moc vážil, kde jsme spolu krátce mluvili naposledy. Vzpomínám si, že byl a mluvil i na pohřbu spisovatele Jiřího Stránského, a protože tenhle autor Zdivočelé země zemřel v době vládnutí Zeman a Babiše, vládní hosté se do kostela na Staromáku tehdy nedostavili, aby si nezahlavili - nebo se styděli?

Dneska od rána slyším a čtu vzkazy českých politiků, jak prý sloužil státu a že každý druhý z nich se pokládá za jeho přítele. Nezapomínejme ale, jak Miloš Zeman před 10 lety cíleně lhal a dehonestoval ho při prezidentských volbách, osočoval ho a hrál na strunu tzv. Benešových dekretů. Vzpomínáte na inzerát v Blesku v den voleb či den předem? Kdo ho asi platil?

Myslím si, že ti současní politici, kteří ho právě dneska chválí, mají svá slova potvrdit činy. Ať se proto znovu diskutuje v parlamentu a jinde dle práva a napraví se křivda, která se stala v roce 1947, když Československo přijalo tzv. Lex Schwarzenberg - zákon č. 143/1947 Sb., o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou (pro hlasovali tehdy i lidovci,

litiky, neúspěšně kandidoval do Senátu. Povídal jsem si s ním o tom krátce v té době. Byl smutný, ale ne proto, že se mu nenaplnily ambice, ale protože si přál, aby jméno svých předků zařadil mezi jména českých zákonodárců.

Vnímal to jako svého druhu završení své záchranné mise, kdy chtěl očistit rod Schwarzenbergů od násosů totalitní propagandy. Tehdy sice neuspěl, ale brzy se měl jeho cíl naplnit ještě větším úspěchem. Stal se nejen zákonodárcem, ale i členem vlády a téměř i prezidentem.

Pochopitelně ne vše se mu vydařilo, ne každý výrok byl dobře zvolený, ale málokdo má to štěstí, že při jeho odchodu z tohoto světa klady tak vysoce převyšují zápory.

Česko má zákon, že „Václav Havel se zasloužil o svobodu a demokracii“. Takové věci nemají stvrzovat zákony, ale my tady můžeme jasně a bez jakýchkoli pochyb konstatovat: Karel Schwarzenberg se zasloužil o svobodu a demokracii. A my mu za to děkujeme.

Erik Tabery, 12. 11. 2023

nejen sociální demokraté).

Dokud se takhle křivda nenapraví, nezasloužíme si nazývat se demokratických státem, protože současná země tyje z vlastnictví zabeného majetku a křivdy, která se prokazatelně stala pokřivením práva. Kdo z politiků nebo soudců či jiných osobností tohle téma nyní zvedne, i ve jménu právě zesnulého Karla Schwarzenberga? Zkusme, prosím, tuhle křivdu napravit. Děkuji.

Lex Schwarzenberg je neformální název zákona č. 143/1947 Sb., o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou. V československých právních dějinách se jedná o výjimečný případ zákona namířeného proti jedinému občanovi státu. Zákon navrhl 22. února 1947 poslanec Ústavodárného Národního shromáždění republiky Československé za Čsl. soc. dem. Blažej Vilím a vydán byl ve Sbírce zákonů 13. srpna 1947. Tímto zákonem přešel veškerý v Československu se nacházející nemovitý majetek zemědělský, lesní, rybníční, průmyslový, obchodní a živnostenský (v to počítaje všechny budovy a zámky s jejich zařízeními, se všemi právy i závazky), dále živý i mrtvý inventář se zásobami a konečně veškeren provozní kapitál Josefa Adolfa knížete ze Schwarzenbergů, Jana knížete ze Schwarzenbergů a dr. Adolfa Schwarzenberga k 13. srpnu 1947 ex lege na zemi Českou a to bez náhrady (vlastníkům měl pouze být zemi Českou poskytnut zaopatřovací důchod ve výši, kterou určí vláda).

Důvodem této konfiskace nebyla spolupráce s nacisty, neboť Schwarzenbergové vždy aktivně vystupovali proti nacismu a byli za vy-

stupování proti nacismu oficiálně ocenění. Adolf Schwarzenberg mj. štědrě finančně podporoval Benešovu exilovou československou vládu a spolufinancoval výstavbu československého opevnění. Právě z toho důvodu jim byl ostatně majetek poprvé zabaven už na počátku druhé světové války.

Roli mohl hrát i obrovský rozsah majetku a koncentrace v rukách jediného majitele. Důvodem, proč byl majetek vyvlastněn jako celek, a ne pouze částečně, bylo příkladné

fungování, a to nejen z hlediska ekonomického, ale také ve vztahu k sociálnímu zabezpečení zaměstnanců, vztahu ke krajině atp. Vedle znárodněných podniků, připravovaných JZD a dalších podobných, levicích, především komunisty prosazovaných aktivit, by bylo údajně výborné fungování soukromého schwarzenberského hospodářského majetku nepřijemnou konfrontací... Zákon je výjimečný především tím, že postihuje konkrétní osoby způsobem, vysvětlováním rozhodnutím československého lidu o cestě k socialismu, obtížně však akceptovatelným z hlediska tradičních právnických principů, respektujících nedotknutelnost vlastnictví a úlohu zákona jako obecného normativního právního aktu,

kterého by nemělo být užíváno k úpravě právních vztahů konkrétně identifikovaných jednotlivců.

Ve druhé polovině 90. let 20. století usilovala neúspěšně Alžběta Pezoldová (roz. Schwarzenbergová; paneteř výše uvedeného Adolfa) před českými soudy o restituci uvedeného majetku resp. o zrušení Legis Schwarzenberg. Její stížnost v této věci k Evropskému soudu pro lidská práva byla v roce 1996 odmítnuta jako nepřijatelná. Dosud znamenala úspěch pouze ve věci žádosti o navrácení Schwarzenberské hrobky, kdy český Ústavní soud počátkem roku 2009 rozhodl, že zabavení hrobky představovalo porušení práva na ochranu rodinného života...

Radek Gális

SEDĚLI JSME VEDLE SEBE A MEZI NÁMI BYLA SMRT

Před časem jsme s Karlem Schwarzenbergem seděli na zámku Dřevíč, pili jsme dobré červené víno. Jiné než dobré tam nebylo. Na svoje vinice byl Karel Schwarzenberg hrdý.

Stejně jako na svoji zemi, které chtěl sloužit do konce života. V posledních letech ho trápilo, že už na tu službu neměl dost sil. Připadal si nepotřebný, přitom ve skutečnosti pořád dodával mnoha lidem pocit, že dobré věci stojí za to dělat.

Už se stmívalo a kníže byl unavený. Požádal mě, abych mu přečetla jeden svůj text. Byl to nekrolog. Chvilí jsme tiše seděli a pak řekl: „Byl bych rád, kdybyste o mně taky napsala, až umřu.“ Mlčela jsem. Bylo to tíživé, seděli jsme vedle sebe a mezi námi stála smrt. Ta jeho. Odpověď jsem mu dala až ráno.

Milovala jsem rána na Dřevíči. Do jídelny se dralo slunce a hřálo záda. Hospodyně Naďa nosila na stůl. Sýry, paštičky, marmelády, domácí jogurty, její vyhlášený chleba, silné kafe, grepový džus. Vždycky to stejné. Moje děti dojedly a běžely k jezírku. Naše psice se Karlovi stočila u nohou, vždycky to dělala.

Věděla jsem, že nekrolog o Karlovi napíšu. To přání vyslovil tak upřímně, že jsem to považovala za svoji povinnost. „Dobře, udělám to. Ale jak tady tak spolu sedíme a je nám dobře, chtěla bych, abyste mi řekl, co tam má zaznít. Co chcete lidem říct ve chvíli, až tady nebudete?“ zeptala jsem se ho. Karel chvíli překvapeně koukal. Seděli jsme dál tiše. Vlastně mi bylo trapně. Ale v hloubi duše jsem tušila, že ví, jak to myslím.

Karel nejprve zavrtěl hlavou: „Žádné nové moudro nemám. Už jsem všechna moudra řekl.“

Mlčela jsem, tohle byla jeho intimní chvílka a já jen pokorně seděla a čekala, až se probeře svými myšlenkami. Pak pokrčil rameny. „Jenom prostě věcně napište, co jsem udělal.“

Karel Schwarzenberg sloužil vlasti. Když ji ovládla totalita, pomáhal československému disentu, později stál ve službách svobodné země v čele s jeho přítelem z nejbližších Václavem Havlem. Funkci kancléře vykonával s úctou, důstojností a hrdosť.

Touhu sloužit měl Karel v DNA, a tak sloužil opravdu až do posledních chvil. Nabídka nového prezidenta Petra Pavla stát se členem poradního týmu ho potěšila, sám si ale posteskl, že už toho mnoho udělat nezvládne. Viděla jsem, jak ho to trápí.

Do ticha v jídelně Karel najednou nahlas a bez váhání řekl: „Dodržel jsem své sliby.“ Viděla jsem, jak je pro něj právě tohle důležité. Pak to zopakoval v latině. A ještě jednou česky. Mlčela jsem a před očima jsem měla obraz malého nemocného Karla, který sám sobě kdysi slíbil, že bude za svoji zemi bojovat.

Běželo nám oběma hlavou totéž, protože Karel si spíše sám pro sebe začal tuto vzpomínku tiše opakovat: „Byl začátek března 1948. Byl jsem doma, měl jsem chřipku. Zapnul jsem rádio a poslouchal zprávy o smrti Jana Masaryka. Postavil jsem se v županu před zrcadlo, zasalutoval a nahlas jsem si slíbil, že nepřestanu bojovat, dokud tahle země nebude svobodná. A že se to podařilo, že žije-

me ve svobodné zemi, to je úžasné. Je to jeden ze dvou zázraků mého života. Tím prvním je listopad 1989. A tím druhým můj nevlastní syn Vít. Jak ten se podařil, to je pro mě zázrak.“

Chvilí pak Karel Schwarzenberg o svém nevlastním synovi, kterému podle svých vlastních slov dával celý život hlavně lásku, vyprávěl. Nebylo to poprvé, co jsem tohle od něj slyšela. A vždycky měl u toho šťastný výraz. „Popravdě řečeno, časem jsem se do toho dítěte zamiloval,“ zašeptal.

Vždycky když jsme spolu mluvili o smrti a o tom, co je po ní, vzpomněl Karel na své nejbližší přátele, z nichž už nežije nikdo. A to se mu pokaždé bolestí stáhl obličej. Teď jsem v jeho tváři viděla něco nového. „Věřím v Pánaboha. Nevím, co bude po smrti, ale on se o to postará. Já se v tu chvíli už nebudu starat o nic. Všechno, co si dnes tady představujeme, je falešné. Nevím, jestli potkám ty, co mám tak rád a už nás opustili. Rád bych se jich na onom světě zeptal na spoustu věcí. Ale určitě bych se hlavně radoval z toho, že je potkávám. A žádné velké věci bych s nimi neřešil. Václav Havel, Jirka Křižan, Magor. Všechny tyhle bych tam tak rád potkal...“

Když umíral ministr Pavel Dostál, toužil uklidit si po sobě stůl. S těmi, s nimiž měl napjaté vztahy, se je snažil urovnat. Zeptala jsem se Karla, jestli má taky někoho, s nímž by si ještě rád promluvil, vysvětlil případná nedorozumění, omluvil se. „Nemám nikoho takového. Mám totiž blbou vlastnost. Je to opravdu blbá vlastnost. Já neumím nenávidět. Lidi, co mi strašně ublížili, jsou mi jedno. Jsou mi úplně fuk,“ odpověděl.

Věděla jsem, že to není jen póza. Stejně jako měl spoustu „nejlepších“ kamarádů, kteří to takto definovali a on se tomu s nadhledem trochu smál, měl i lidi, kteří ho tvrdě kritizovali. A on si z toho těžkou hlavu nedělal. Byl smířen se svým životem, s tím, že udělal maximum toho, co udělat mohl.

Myslím, že jsme měli dobrý vztah. Ale nechci to dramatizovat, nechci stát v řadě těch, kteří říkají „on je můj nejlepší kamarád“. Úplně vidím, jak by se mi smál. Jistě ale vím, jak měl rád moje děti. Když jsem jednou přijela na Dřevíči bez nich, rozzlobil se. Opravdu nefalšovaně a poctivě se rozzlobil. Vysvětlila jsem mu, že jsem je nechala na odpoledne doma, protože zlobily. „No ale tím jste vyrestala především mě!“ vyčetl mi. Víckrát jsem to neudělala.

Před pár dny jsem své devítileté dceři Viktorii řekla, že Karla odvezli do Vídně a už ho asi neuvídíme. Rozplakala se a pak tiše řekla: „Mami, prosím tě, až Karel odejde, neříkej mi o tom.“ Když jsem se v neděli brzy ráno probudila a našla v telefonu nepřijaté hovory z Vídně, věděla jsem, že opravdu odešel. A že si zaslouží, aby na něj tahle holčička myslela právě teď. „Viktorko, Karel už šel do nebička.“ Přitiskla se ke mně a pak si lehla k naší psici. „Růženko, tebe nic netrápí, vid’

SVOBODA VOLBY

Džordž Oruell

Maxim Ivanidi je 23letý smluvní ruský voják. Byl odsouzen k 5 letům vězení za to, že se odmítl zapojit do války na cizím území. Několikrát podal žádost o propuštění a odmítl překročit hranice. Jeho matka Ljudmila mu řekla: „Nenechám tě zabít. Naše rodina pochází z Ukrajiny, máme tam kořeny. Nedovolím, abys zabíjel ty civilisty, naše příbuzné. Napíš to veliteliům.“

Je vidět, že odmítnout narukovat do války je možné. Lze si svobodně vybrat mezi vězením a možností stát se vrahem a okupantem. Vězení je tvrdé, ale je „letoviskem“, protože na frontě čeká vojáka strašlivá, nesmyslná smrt a posmrtné stigma zločince s rukama až po lokty v krvi.

Ljudmila zachránila život svému synovi. Syn zachránil životy Ukrajinců, které jeho kulka mohla zabít. A hlavní věc je, že důstojnost a čest jsou zachovány a nejsou poskvrněny. Čest člověka se může postavit proti „cti“ vojáka. Vždy je možnost volby. Každý dvounohý tvor, který se ocitl na území Ukrajiny, tam skončil zcela vědomě.

A všechna ta sténání z ruských zákopů těch, kteří odmítli bojovat, nebo ti, co se snaží o rychlou kapitulaci na Ukrajině, jsou hloupí. Pozdě si uvědomují, že mohou zemřít. Až tehdy, kdy jim vydali špatné vybavení, nebo kdy je nahnali do přímého útoku v první linii. Byli vyděšení a reptali. A kdyby všechno šlo jako po másle, pak by bylo ještě více i Ukrajinců zabijeno, okrádáno a znásilňováno. Proto pro vojáky, kteří se nezpeřeli hned na začátku, nemůže existovat žádný soucit.

Pokud člověk nechce, tak se do této války nedostane. Za odmítnutí neexistuje trest smrti, což by mohlo alespoň částečně omluvit ty, kteří jít nechtěli, ale šli. Odpůrce čeká „jen“ pár let ve vězení. Ale tento luxus si může dovolit ten, kdo se nechce stát vrahem. A kdo se neschovával, neodešel, ale po vlastních nohou přišel na vojenskou matriku, nastoupil po vlastních nohou do autobusu, cvičil na cvičišti, chopil se zbraní vlastníma rukama, běžel do zákopů..., ten ať skončí v pekle!

Telegram - Solovínyj pomjót

přeložil Mitch Růžička

Karla už teď taky ne.“

Karel se smrti nebál. „Jsou dvě možnosti. Buď existuje Pánbůh, potom věřím, že až zemřu, přece jen se nade mnou smiluje a v nejzazším koutu nebe najdu místočko. Nebo neexistuje a já zhasnu jako svíčka,“ řekl mi Karel to ráno, kdy nás v jídelně hrálo slunce.

Seděl na vozičku, před sebou malé kafe, které snad nikdy nedopil, ale dával si ho zkrátka proto, že ho v tu chvíli měl s kým pít. Chvilí se na mě díval a pak mi řekl svůj poslední vzkaz nám všem: „Možná jsem na začátku cesty být dobrý.“

Renata Kalenská

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie zve na přednášky v evangelickém kostele v Letohradě, vždy v 19 h.:

8.12. **Ing. Aleš Doleček: „Historie izraelsko-palestinského konfliktu a jak rozumět současnému dění.“**

12.1. **Vojenský kaplan a bývalý letohradský evangelický farář Pavel Ruml: „Válka a mír“**

V neděli 10. 12. budeme při bohoslužbě v Mistrovcích v 9 hod. slavit **svátost pomazání nemocných**. Odpoledne v 15 hod. slavíme bohoslužbu smíření.

Ekumenickou bohoslužbu budeme slavit v neděli 14. ledna v 18 h. v evangel. kostele.

Trénink paměti - seminář pořádá Dům s pečovatelskou službou Letohrad

11. prosince od 9:30 hodin ve společenské místnosti DPS.

FILMOVÝ KLUB NA FAŘE

11. 12. 2023

8. 1. 2024 12. 2. 4. 3. 8. 4.

Vždy v pondělí v 19 hodin.

Přátelství Boha křtem přijali

18.11. David Nathaniel Moravec

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

11.11. Sabina Ryšavá a Dominik Jedlička

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

23.11. Františka Hrdinu 64 let

26.11. Karla Krejsu 73 let

ZÁPIS Z PASTORAČNÍ RADY 16. 11.

Omluveni: E. Novotný, J. Marek, M. Malá, M. Hoffmann

1. Zhodnocení uplynulých akcí

- **Misijní vikend** – proběhl podle plánu, děkujeme všem, kdo se na něm podíleli, zvláště M. Vychytilové za jeho organizaci; besedu o misiích s Leošem Halbrštátem domluvíme na jaro
- **Koncert svatoignácké scholy Rytmig** – hojná účast posluchačů, plný orlický kostel. Děkujeme všem, kteří pomohli s organizací a občerstvením
- **Setkání synodních skupin** – zájem o setkávání trvá, po menších komunikačních obtížích se sešly obě skupinky, příští schůzka po Vánocích
- **Ekumenická bohoslužba** – setkání bylo příjemné, moc děkujeme mládeži a J. Andrášové za zpěv a hudební doprovod

2. Plánované akce

- **Povídání ve školách: Advent a Vánoce** – J. Skalická a M. Mikysková, proběhne v ZŠ Komenského a v Mistrovcích, v ostatních školách v případě zájmu
- **6. 12. Svátost smíření pro děti**, od 17 h. do 19 hod, v kostele na Orlici, hudební doprovod domluven s M. Vychytilovou
- **8. 12. Přednáška ČKA: Aleš Doleček: Historie izraelsko-palestinského konfliktu a jak rozumět současnému dění**
- **9. 12. Adventní duchovní obnova** – v 8 hod. mše svatá v Letohradě, od 9 hod. v hasičárně duchovní obnova s P. J. Pitřincem
- **10. 12. Mikuláš v kostele na Orlici**
- **17. 12. Bohoslužba smíření v 15 hod. v Letohradě** – P. Hoffmann osloví členy sboru Familia Cantorum, zda by byli ochotni přijít zpívat, M. Mikysková osloví J. Andrášovou, zda nemá nápad na nějakou „oživující“ aktivitu
- **Vánoční bohoslužby** – plakát s rozpisem zajistí J. Čanda
 - 23.12. 18:00 Letohrad
 - 24. 12. 8 h. Lukavice, 16 Orlice (lucerničková) 10 - 16 h. bude otevřen kostel na Orlici – Čandovi
 - 13 - 15 h. bude otevřen kostel v Letohradě – P. Hoffmann
 - 25.12. 8 h. Letohrad 9 Mistrovice 9:30 Orlice - Rybova vánoční mše
 - 26.12. 8 h. Lukavice 9:30 Orlice
 - 30.12. 18 Letohrad
 - 31.12. 8h. Lukavice 9 Mistrovice 9:30 Orlice
 - 1.1. 2024 8 h. Letohrad 9 Mistrovice 9:30 Orlice
- **13. 1. Tříkrálový průvod** – první schůzka se spolkem Honorata proběhla, další setkání bude 7.12. Organizaci za farnost zajišťuje A. Moravcová, J. Skalická, M. Mikysková, K. Dvořák. Společně se chceme zaměřit především na vylepšení scény na náměstí.
- 16. 3. postní duchovní obnova – přijede Mons. J. Suchár

3. Mikrofony v kostele na Orlici – bezdrátový mikrofon je na opravě, nákup druhého (náhradního) zajistí Š. Čanda

4. Podávání sv. přijímání v kostele na Orlici – od 1. neděle adventní bude možné na jednom „stanovišti“ přijímat krev Páně napitím z kalicha

5. Webové stránky farnosti – budou stát 600Kč za měsíc, po Vánocích představí J. Čanda pastorační radě základní podobu stránek

6. Inventura nábytku a vybavení společných prostor na faře skříňky na hračky už máme, židli je

dostatek, je třeba pořídit stoly, na nákupu chybějícího nádobí se domluví M. Mikysková s M. Čandovou (bude využíváno i při Svatováclavské slavnosti)

7. Pořízení venkovních stolů a laviček na faru a zpěvníků do kostela na Orlici má na starost skupina kolem Svatováclavské slavnosti – zjistí náklady na pořízení, hrazeno bude z výdělku Svatováclavské slavnosti, který činí 110 tis. Kč.

8. Informace z ER (ekonomické rady)

- Cena pronájmu dolní místnosti s kuchyňkou na faře na soukromou akci – 1000 Kč + spotřeba energie; nejprve je nutné najít odpovědnou osobu, která bude mít pronajímání na starost
- Oprava oltáře v kostele v Lukavici bude letos stát 26 000Kč.
- Končí smlouva s ČEZ na dodávku elektřiny, ER hledá dodavatele
- Parkoviště u orlického kostela – město přislíbilo účast 2,5 mil. Kč + DPH, na příští radě představi J. Jurenka podrobnosti projektu

9. Na problém s absencí pohovek v sakristii v kostele v Letohradě a na Orlici upozornil MUDr. Pavel Vychytil st., pokud se někomu udělá špatně, nemáme ho kam uložit – J. Jurenka zajistí nákup dvou skládacích matrací, které budou v případě potřeby k dispozici

10. Správce na faře – je třeba začít hledat správce na faru, nyní jeho funkci ve velké míře zastává V. Neruda, ale bude se stěhovat

11. Pastorační plán na rok 2024

K. Dvořák a M. Mikysková připraví základ, na příští schůzce bude projednán

Příští jednání pastorační rady 14.12. v 18 h.

Zapsala L. Stejskalová

Z JEDNÁNÍ EKONOMICKÉ RADY

ER na svém jednání 18.10. projednala následující body:

1. Parkoviště u orlického kostela. Byla projednána předaná studie na parkoviště – 27 parkovacích míst. Členové ER vyslovili souhlas umístěním parkovacích stání, vyslovili připomínky k navrženým povrchům. 24.10. se členové ER setkali s projektantem Lukášem S., kde byly připomínky projednány a studie byla upravena. Následovat bude jednání o financování výstavby parkoviště a následně seznámení FR a farníků.
2. Smlouva na dodávku el.energie s ČEZ. Od 31.8. skončila smlouva s ČEZ. V současné době je farnost v režimu ceny elektřiny bez fixace s tím, že cena

ZPRÁVY Z CHARITY

Společně za úsměv 2023
pro porozumění dětem

Oblastní charita Ústí nad Orlicí se účastní dalšího ročníku dobročinné akce Obchodního družstva Konzum Ústí nad Orlicí. Tentokrát s projektem, který se snaží přiblížit sociálně potřebným dětem.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS) pracují na Orlickoústecku s rodinami, které si neví rady v různých oblastech života. Sociální pracovníci dojíždí do domácností rodin, kde jim pomáhají s problémy, které je trápí – např. zmapovat rodinné finance a rozvrhnout tak, aby s nimi rodina vyšla, nastavit domácí režim dětí – jak zvládnout povinnosti do školy, jak se zapojit do domácích prací, mohou doprovázet klienty do různých institucí, škol nebo k lékaři. Životní příběhy klientů jsou velmi náročné. V rodinách se často řeší vztahové problémy, nemoci či postižení, závislosti na drogách nebo alkoholu. Sociální pracovníci se snaží pomoci rodinám najít správnou cestu, aby si do budoucna dokázaly poradit samy.

Ke komunikaci s dětmi poslouží i pomůcky, které chceme zakoupit z projektu Společně za úsměv. Speciální karty a hračky mají dětem pomoci vyjádřit se. Pracovníci služby tak díky tomu mohou správně pochopit závažnost situace a vhodně směřovat potřebnou pomoc.

Od 1. listopadu do 31. prosince 2023 může kdokoli přispět v prodejnách Konzum na náš projekt pod číslem 09. Děkujeme.

je vládou zastropovaná do 31. 12. 2023. Byly vyžádány ceníky na fixace elektřiny na 1, 2 a 3 roky. Současně přišla zajímavá nabídka od ČEZ na rok 2024, na cenu nefixované el. energie. ER posoudí tyto nabídky a nejpozději do 15.12. rozhodne, v jakém režimu a za jaké peníze bude farnost odebírat el. energii v roce 2024.

3. Pronajímání místnosti po adaptační skupině. ER na návrh farní rady diskutovala o možnosti pronájmu uvedené místnosti. ER vyslovila souhlas s tím, aby nájemce (lidé z farnosti) platili spotřebu energie + nízký poplatek, který bude ještě po projednání upřesněn. Podmínkou také je, že musí být určena odpovědná osoba za farnost.
4. Oprava oltáře v kostele v Lukavici. Pan farář Karel D. informoval o této záležitosti. Farnost v tomto roce zaplatí spoluúčast k získané dotaci ve výši 26.200 Kč.
Za ekonomickou radu *Jiří Skalický*

Jedinou mocí, o níž bychom měli usilovat je ta, kterou má vládnout sám nad sebou.

Elie Wiesel

SLAVNOST ZJEVENÍ PÁNĚ

Na začátku ledna proběhne 24. Tříkrálová sbírka pořádaná Charitou ČR. Její výtěžek je určen především na podporu charitních služeb v našem regionu. Termín koledování v Královéhradecké diecézi je stanoven na 1.-14. ledna. Tříkrálová sbírka je poselstvím lásky a požehnáním - přáním pokoje, štěstí, zdraví a zároveň příležitostí, jak přispět potřebným.

*Pomoc druhým je jedním
z největších projevů lidskosti.
Albert Schweitzer*

Tříkrálové rozjímání

Bože, ty přebýváš v jasném světle. Přesto tvá sláva zazářila celému světu v dítěti v jesličkách. Mágům vyšla hvězda. Tvé světlo je vyslalo na pouť, aby tě hledali, nalezli a vzývali. Nechávejí všechno ležet a stát a vydávají se na pouť svého srdce. Berou s sebou zlato, kadidlo a myrhu, zlato lásky, kadidlo své touhy a myrhu své bolesti. Předstupují před dítě, padají před ním a vzývají ho. Tím, že ho vzývají, zapomínají na sebe, jsou zcela přítomni. Jejich touha je naplněna. Rozprostírají své dary a v dítěti rozpoznávají krále, kterému darují své zlato, Boha, kterému přinášejí kadidlo, a lékaře, který za ně zemře, aby uzdravil jejich rány.

*Anselm Grün: Moje modlitební kniha
Markéta Drmotová
Oblastní charita UO, 734 769 713,
www.uo.charita.cz*

Poděkování

Děkujeme panu PhDr. Davidu Stulíkovi za skvělou přednášku „Ukrajina - co máme čekat v nejbližší době.“

ADVENT 2023

Jak ráda bych psala o kapříkovi, jehož hubička mně a Nině dává naději, že ten tvor možná promluví dřív, než nás maminka od vany s kapříkem ve studené vodě odežene. Má strach, abychom Vánoce neproležely s rýmou a kašlem. Jak ráda bych psala o tom kaprovi i o maminičíně péči v domečku, kde už to hraje všemi vánočními vůněmi.

Mohu se pohybovat v tom voňavém operu dětských vzpomínek?

A mohou vůbec Vánoce, svátky naplněné laskavostí a nadějí přijít, když svět šílí čím dál víc? Neleknou se nás, nebezpečných lidí?

Je to asi rok, co jsem vzpomínala na Andersenovu pohádku o Kájovi a Gerdě, o střípku zlomocného zrcadla, co zasáhl Káje, a nebyť Gerdy, ten střípek by jej zahubil.

Střípků, asi i velkých střepů nabitých zlo-

ANEŽČINY DOBROTY

Kryštůfek a Esterka a babi a děda jsou v Praze.

Esti je tu poprvý, ale hned jako doma. V pohodě si sama objedná malinovou zmrzku i borůvkovou limonádu. I když tomu jejímu kukuči byste nejradši přinesli i to, co nemáte. Štofi už je tu poněkolkátý, takže starý mazák.

Tentokrát vymyslel hru, kterou hrajeme do padnutí (mýho).

Když jsme v restauraci, v rámci možností tiše vyvolává různé pravidla, na něž já reaguju slovy „ano, chlapče“ nebo „nene, chlapče“ podle toho, jestli jsou společensky platný.

Např. Kryštof s vážnou tváří soudce, kterej si je vědomej svý důležitosti, pronese:

„V restauraci se nesmí křičet.“

„V restauraci se můžou házet talíře na zem.“

A tak. Čím dýl hra trvá, tím jsou pravidla zvrhlejší. Ale nasmějeme se hbaděj.

Tak teď jsem si vás doufám dobře naladila, takže vám řeknu něco naprosto šílenýho.

V jedny restauraci řekl taťka servírce, že si děti dají řízek a hranolky z dětskýho menu. A ta servírka se s vážnou tváří zeptala: „Takže ty řízky budou tři?“

No to snad ne, mamku tím třetím dítětem mohla myslet těžko!!!

Kdybych měla vlasy, tak jdu okamžitě do kaděnictví udělat se sebou něco hódně radikálnýho.

Nebo že by nás předtím slyšela hrát onu pravidlovou hru?

V tý restauraci sem tam obsluhu vystřídá taková robotická kočička. Většinou hostům vozí s písničkou na digi rtech drinky. Je velmi zdvořilá, pozdraví, poděkuje. A když jí pohladíte mezi ouškama, zavrní a zeptá se: „Kdopak mě to hladí?“

No a tahle kočka najednou nečekaně vyrazila k našemu stolu. Když se zastavila, natočila se bokem a my jsme viděli, že na zádičkách jí spočívají dvě srdíčkový lízátká. Chápete to? JEN dvě!

Kočičku jsem evidentně neoblafla.

Byly třešňový.

Esti mi dala dvakrát líznout.

„Tošku, teto Ane, joo?“

/AN

bou, se, jak se mi zdá, nejen mezi námi, ale po celém světě rozlétklo nepočítaně.

Víc než jindy vyvolávají sobectví. Přiznat se k němu, to lidé vědomě potlačovali, za nepřijícnost, za sobectví se styděli. Dnes?

„A co z toho mám já, že se někomu někde pomáhá?“

Tahle věta bezostyšně zazní ve veřejném prostoru. Co z toho mám já!

Hned za sobectvím kráčí závist, ta nesmrtečná teta. Hromadí a navrhuje se a vzdouvá vlny nenávisti.

Proč to tak je? Proč hádky, osočování ze lži, proč závist, proč nenávist?

Kde děláme chybu? Nechápeme něco? Možná to je špatně vysvětlenou a špatně pochopenou rovností.

Jako lidské bytosti jsme si rovni. Proto máme rovná práva, proto v mnoha ohledech nastavuje stát pravidla tak, aby občan měl možnost svých rovných práv užít. Říkám možnost, nikoli nárok. Jde o to, jak s tou možností naložíme.

Už při zrození je nám do vínku dána rozmanitost. Vyrosteme různě velcí, s rozličným nadáním, schopnostmi, zájmy, vůlí, zdravím, touhami, odvahou, energií. Ledacos se dá během zrání podpořit, natrénovat. I kdybychom však tisíckrát sami chtěli a dokonce měli i potřebnou všestrannou podporu, nestane se z každého Karel Gott, Emil Zátopek, Marta Kubišová nebo Václav Moravec. Nezbyvá než se osobně s mírou svých schopností vyrovnat, přijmout ji.

Ve společnosti tomu napomáhá vědomí, že každá potřebná lidská činnost je důležitá a zaslouží si respektu a úcty.

Do mého dětství patří tátovy poznámky: podívej, jak pan Faltus tu knihu krásně svázal; nebo - ano, s tím dojde k panu Kunešovi, ten to dá do pořádku perfektně; A sadbu, no pro tu dojem k panu Venclovi, kam jinam; a že přijde kamnář pan Skalický, tak to máme štěstí.

Tátník hodnotil svět a své sousedy podle spolehlivosti a kvality jejich práce. Od dětství vím, že je potřeba vážit si každé.

Dnešek je složitější, mnohé činnosti jsou anonymní, jindy máme pocit, že do všeho vidíme. Přesně víme, jak, kde, čím by měla být vůči nám osobně přívětivější, rychlejší, nepoložíme si otázku, zda bychom takovou práci, takovou službu, dokázali odvádět sami.

Pokora a snaha porozumět nám chybí.

Každodenní reklamní útoky na naše vědomí v tom smyslu, jak stačí říci si, já chci, já mám právo, dokonce já mám nárok, jsou také pramenem závisti a nenávisti. Vždyť přece já chci, tak jak to, že se mé představy nenaplní? Kdo za to může?

Komu prospívá soustavné podněcování ke srovnávání a vyzdvihování toho, jak se někdo má a jiný trpí? Cui bono - komu to prospívá, ptali se u každé sporné, problematické, otřesné nebo neočekávané události už staří Římané. Tak se ptejte také: komu popichování, zloba, závist, hádky, prospívají? No přece těm, kteří si přejí nespokojenou, závistivou, rozhádanou, ustrašenou, společnost, protože takové lze namluvit cokoli, a až bude zcela rozvrácená a neschopná jakékoli rozumné společné akce, ovládnout ji. A když ne hned ovládnout, tak alespoň dlouhodobě škodit.

Není to ani veselé ani sváteční čtení, já vím. A to se silou moci bráním – ale neubráním – psát o něčem alespoň pro mne naprosto neuvěřitelném.

Kdybyste mne ještě před pár měsíci čtvrtili, tvrdila bych, že osud Židů za druhé světové války pohnul konečně svědomím světa. Že svět sečetl všechny pogromy, vyhánění, cejchování, posměšky, že si uvědomil cenu židovských vědců, umělců, uznal jejich schopnosti, a proto poskytl nikterak výhodné

a úrodné území židovskému státu. Ti, co přežili holocaust a ti, co roztroušeni v dalekých zemích toužili po vlastním státu, se sestěhovali a z pustiny vytvořili úrodnou, prosperující, demokratickou, příkladnou zem.

Nemohu uvěřit tomu, že se znovu zvedá nenávist. Že se zase objevují nápisy Jude a kresby Davidovy hvězdy na obydlich a obchodech Židů v Evropě.

Ta úspěšná země, Izrael, je trnem v oku sousedům, kteří si za dlouhá desetiletí, štědrě podporováni, nedokázali svůj život a jeho pravidla uspořádat. Chtějí Izrael, chtějí se posadit do pohodlí, ale nechtějí se namáhat. Protože místo nenávisti a útočení by se jim s vynaloženou námahou dávno dařilo dobře.

Pořád se to opakuje. Závist – chci teď hned taky ten úspěšný život! Copak naši rodiče nezažili po roce 1948 něco podobného? Revolucionáři vpadli do prosperujících statků, továrniček, obchodů. Nedokázali navázat, netušili, kolik práce, úsilí a odříkání se za tou prosperitou skrývalo. A tak se po čase stály fronty na všechno a všeho byl nedostatek.

Mluvíme o světských statcích. Jenže na obou válečných stranách, té za hranicí Slovenska i té mezi Levantským a Mrtvým mořem jde především o život. Cenu života nelze srovnat s ničím, co si pořizujeme, čím se obklopujeme, po čem toužíme. Dlouhé trvání konfliktů i ty nejučastnější pozorovatele unaví. K obezřetnosti nepřispívají ani opakující se debaty s odborníky. To, že něco je vojenský vpád a uchvácení území, to, že jde o nepřáteli zorganizovaný útok teroristů, což je obojí odsouzení a potrestáníhodné, se v těch debatách jaksi rozmělnuje, zamlžuje.

Jenže vojenský vpád do suverénní země i útok teroristů jsou za všech okolností nepřijatelné.

Advent, ani ten letošní, nezažijeme tak úplně bezstarostně. Máme ho rádi, rok co rok v nás vyvolává vzpomínky na dávná vlastní dětská toužení po Ježíškovi, po zářícím stroměčku. Vracíme se do chápajícího rodinného kruhu, k přátelům, jsme vlídnější a citlivější. Dojímá nás dětská radost, dokážeme zas a znovu sledovat pohádky, v nichž dobro zvítězí nad zlem. Ta společná radost, pohádkami posílená víra v dobro, nás naplňuje nadějí, že bude líp. Když pro to něco málo uděláme, bude líp.

Při vzpomínkách za odcházejícím Karlem Schwarzenbergem jsem zaslechla jednu ze zásad, kterými se řídil - zněla: Pán Bůh tě postavil na tohle místo, tak tady dělej, co nejlíp dokážeš.

Nemusíme věřit, že to byl Pán Bůh, kdo nás na naše místo postavil. Ale odvést co nejpctivější práci, to bychom měli. Bez zloby a závisti. Pak bude líp.

S omluvou za smutné čtení přeju všem tam pod horami vlídný advent.

Eva Novotná, rodným jménem Machová, se narodila 2. prosince 1933 v Kyšperku (dnes Letohrad) v podhůří Orlických hor. Po podpisu mnichovské dohody a odtržení československého pohraničí se její rodné město ocitlo v bezprostřední blízkosti hranice. Situaci jako dítě prožívala především prostřednictvím svých nejbližších, kdy vnímala jejich opodstatněné obavy z budoucnosti. Vzpomíná i na další události, které souvisely s německou okupací, na situaci ve městě na konci války, ale i následný odsun německého obyvatelstva a jeho důsledky. Krátce po válce začala studovat gymnázium v Kostelci nad Orlicí, v roce 1950 přestoupila na pedagogické gymnázium v Hradci Králové s nadějí, že po jeho ukončení bude mít možnost pokračovat ve studiu na vysoké škole. K dálkovému studiu pedagogické fakulty byla nakonec přijata až po roční praxi v jedné z vysídlených pohraničních vesnic v Orlických horách. Po promoci se přestěhovala do Prahy, začala učit, vdala se, narodily se jí děti. Popisuje mnohá úskalí běžného života v reálném socialismu, ale i naději, která provázela období tzv. pražského jara, a následný šok po obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968. Po prověrkách musela kvůli nesouhlasu s invazí odejít ze školy a zanedlouho se sama rozhodla školství zcela opustit. V roce 1977 začala pracovat v Národní knihovně, do roku 1989 jako vedoucí audiovizuálního střediska, po sametové revoluci jako vedoucí oddělení public relations. Spolupodílela se na proměně Národní knihovny v moderní instituci. Několik let moderovala autorské pořady v Českém rozhlasu, učila na Vyšší škole informatiky a spolupracovala také s Obcí spisovatelů. V době natáčení rozhovoru pro Paměť národa (2023) žila střídavě v Praze a v Letohradě a nadále se věnovala psaní článků do různých periodik, zaměřených na reflexi současného dění.

EN

BLAHOPŘÁNÍ

Milá paní Evo Novotná, je to pravda, že jste se narodila před devadesáti roky? Blahopřejeme Vám k Vaší životní moudrosti, čilosti, zdravému intelektu a vzhledu do našeho světa. Dobře jste hospodařila a hospodaříte se svými dary. Stav Vašeho ducha bychom si pro sebe také přáli.

My, čtenáři Okénka, Vám děkujeme za Vaše články, které od Vás roky čteme.

Nadále Vám přejeme svěžest ducha a dobré zdraví. Zachovejte nám - prosíme - Vaši přízeň.

Těšíme se, že Vás na jaře s Vaší milou sestrou Ninou opět uvidíme v Letohradě.

S Vámi je vždy dobrá řeč.

Václav Vacek

P.S. Potěšilo mě, když jsem slyšel ocenění Vaší osoby od knihovnic z Národní knihovny, že jste byla nejlepší mluvčí ústavu.

My říkáme, že patříte mezi nejvýznamnější rodačky a rodáky z Letohradu.

ZÁVODIL JSEM, ABYCH POMOHL RYCHLEJŠÍM

Na kole se naučil jezdit v patnácti letech, když se s rodinou přestěhovali ze Slovenska do Čech. Cyklistický závodník Rudolf Révay byl vždycky víc než vítěz spíš kamarád. Na kole jezdil proto, že ho to bavilo. Nebyl nejrychlejší, ale vytrvalý. Neměl vrozený sportovní talent, měl obrovskou píli a vůli. V roce 1958 vyhrál nejnáročnější československý závod Praha-Karlovy Vary-Praha. V roce 1960 se umístil na devatenáctém místě Závodu míru.

O dva roky později se cyklistické kariéry vzdal, protože se chtěl věnovat rodině. Produktivní život strávil v Děčíně. „Žádný velký úspěch nemám,“ podořkl skromně pamětník. „Cyklistika pro mě byla potěšením z pohybu. Spíš jsem tam byl proto, abych těm rychlejším klukům pomohl do cíle. Jel jsem vždycky pro kolektiv. Věděl jsem, že v Závodu míru nemohu vyhrát žádnou etapu, protože na rovině jsem nemohl vyhrát. Ostatní kluci byli prostě lepší.“

Vyučený zámečnický pro Ústřední dílny Komořany si později doplnil vzdělání, aby mohl dělat normovače v Severočeských elektrotechnických závodech Děčín. Práci měl vždycky na prvním místě, cyklistiku jako koníček. Desítky svých pohárů z různých závodů později rozdal, protože je odmítl opřažovat. Nechal si jen tři plechové poháry, které jsou dodnes nenápadným symbolem jeho píle a desetitisíců ujetých kilometrů.

V rodné obci sídlilo Hitler-Jugend

Rudolf Révay se narodil v roce 1933 v Urminu na Slovensku. Obec nedaleko Nitry se v roce 1948 přejmenovala na Mojžírovce. Rodiče měli kousek zahrady, sad a pole, chovali prasata, husy, kachny. Vedle toho chodili pracovat k místnímu sedlákovu. „Ve škole nás učili chytat ptáčky do otevřené

klícky. Přes zimu jsme se o ně starali a na jaře je zase vypustili do přírody. Jednou jsem si nacykloval několik stehlíků. Když jsem na jaře otevřel klícku, jeden neodletěl, a zůstal u mě,“ vzpomínal pamětník na dětství.

Z války si Rudolf Révay vzpomíná na rozlehlý statek v Urminu, který obsadili němečtí vojáci a chlapi z Hitler-Jugend: „Oni byli za plotem, nemohli sami ven. Ale když jsme šli kolem na pole, tak na nás hrozili noži.“ Koncem války slyšel v obci střelbu přecházejících Němců. Hned druhého ráno už tam byli Sověti. „Usadili se na velkostatku po jednom statkáři. Měli tam plno munice a nevadilo jim, že tam my kluci chodíme. Jednou jsme tam našli malou bombičku. Měla vrtulku a viselo to na šňůrce, tak jsme to namačkali, a ono to vybuchlo. Dva kluci byli zranění, mně se nic nestalo,“ vzpomínal.

Po válce odešel otec Štefan Révay (1912-1983) do Čech, aby prací v dolech na Mostecku vydělal peníze na opravu střechy domu. Rudolf s matkou Terezií (1907-1983) za otcem přijeli v roce 1947, když dokončil měšťanskou školu. Rodina se usadila v Souši u Mostu.

Závodil podle knížky

V Čechách se začal učit provozním zámečnickem pro Ústřední dílny Komořany. Otec mu tehdy pořídil starší kolo. Rudolf do té doby na kole neuměl vůbec jezdit, ale během dvou týdnů se to naučil a dojížděl tak do učení. Ve velkém učňovském středisku probíhala výuka řady oborů. Rudolf se tam potkal třeba s fotbalistou Masopustem, který se tam také učil. „Na hřišti jsme spolu kopali fotbal. Byla legrace. Masopust mi říkával, že mě nechce do družstva, protože nahrávku odkopnu, kam nemám,“ popisoval. Rudolfova přednost byla vytrvalost, a tak ho chytla cyklistika místo fotbalu. Tři roky dojížděl do učiliště a na kole trénoval i doma.

Když otec viděl, že syn jezdí denně minimálně deset kilometrů, kolo mu vylepšil, takže měl bicykl s jedním převodem. Důležitým momentem v jeho životě byl okamžik, kdy se mu dostala do rukou kniha o cyklistice od Jana Veselého. „Nalistoval jsem tam stránku, kde popisuje, že vyhrál závod na dvacet kilometrů za 32 minut. Tak jsem si tam u nás našel podobný okruh. Jezdil jsem tam, a porovnával svůj čas s časem Jana Veselého,“ uvedl pamětník. Tak začal pozdější reprezentant federální cyklistiky závodit – sám se sebou a s časem. A postupně svou výkonnost zlepšoval.

Do profesního klubu ho přivedl Jiří Punčochář, který ho jednou potkal na okruhu a jeli kous společně. Rudolf Révay na to vzpomínal: „Měl pěkné sportovní kolo. Říkal mi, že jsem docela dobrý, a jestli nechci jít do sportovního oddílu do Kopist. Tak jsem šel. Táta mi v roce 1951 koupil Favorita a Jirka mně pomohl dát dohromady kolo na galuskách. Do té doby jsem jezdil na pláštích.“ Rudolf začal víc trénovat, účastnil se za Kopisty a pak za Jiskru Litvínov oddílových přeborů, které většinou vyhrával.

Zatčení

Když se Rudolf vyučil, odevzdali Révayovi v Souši byt, a v roce 1952 se přestěhovali zpět na Slovensko. Za dva týdny ale za Rudolfem do Mojžírovců přijela Veřejná bezpečnost s výzvou, aby se vrátil zpět do Čech, protože tam má pracovní poměr v Ústředních dílnách Komořany, pro které se vyučil. Rudolf se tedy vrátil. Chodil do práce a bydlel u rodičů Jiřího Punčocháře.

Narukoval v roce 1953 do Mladé Boleslavi k vojsku Ministerstva vnitra. Tam dělal vojenský řidičák, ale nakonec auto nedostal, protože ho přeřadili k pěšákům do Prahy, a zařadili ho do reprezentace na Závod míru. Dopoledne měl běžný vojenský výcvik, střelbu minometem, odpoledne trénoval. „Jednou mě tam potkal major Stoklasa. Ptal se, jak trénuji. Já mu řekl, že na trénink mám dvě hodiny denně. On se podivil, a zařídil, že jsem mohl trénovat celé odpoledne. Ve Vršovicích jsem najel na dálnici do Tábora a zpátky,“ popisoval pamětník.

Po roce základní vojenské služby Rudolfa přeřadili do sportovního střediska Rudá hvězda, které sídlilo ve Stromovce v Praze. Tam se potkával s vrcholovými sportovci všeho druhu – boxery, atleti, cyklisty. Občas se dal do řeči s Danou Zátokovou, která tam trénovala. „Jednou jsme tam seděli na verandě a poslouchali jsme Emila, jak vyprávěl své příhody ze závodů.“ Když Rudolfovi končila povinná vojenská služba, nabídl mu velitel, že by mohl na vojně zůstat, ale musel by si dodělat školu kriminalistiky. Jemu však vojenské prostředí nebylo příjemné, cítil se tam svázaný. „Odmítl jsem to, i když tam byli kamarádi Kubr a Novák. Ti mi pak vyčetli, že jsem tam nechtěl zůstat. Počítali se mnou, že tam potáhnu cyklistický oddíl. Posléze cyklistický oddíl v Rudé hvězdě opravdu zrušili.“

Normovačem

Po vojně v roce 1955 se Rudolf Révay vrátil do Děčína, kde mu vedoucí cyklistického oddílu nabídl členství u nich. Pracoval tam na opravách elektroměrů v Severočeských elektrotechnických závodech jako provozní zámečnick. Bydlel ve svobodárně s Oldřichem Procházkou, se kterým také závodil na kole. V Děčíně poznal svou manželku Martu (1936-2014), se kterou se v roce 1958 oženil, a která celý život pracovala v základním školství jako učitelka prvních tříd.

Když v zaměstnání zjistili, že se vyzná ve výkonových normách, z cejchovny ho přeřadili na normovače, takže si pak doplnil střední vzdělání. V letech 1977-1980 ještě dálkově studoval Kurs trenéra cyklistiky na Fakultě tělesné výchovy Univerzity Karlovy. Na tomto místě pracoval až do důchodu v roce 1993. Práce a sport – to byl jeho život. Nikdy neměl přehnané ambice vyhrávat. Závodil, protože ho to bavilo, protože se potřeboval „vyblbnout“, a protože na silnici měl vždy dostatek kamarádů.

Ve federální reprezentaci byl Rudolf Révay od roku 1956, kdy absolvoval jako náhradník první soustředění. Veškeré závody byly pří-

pravou na Závod míru. Ať už to byl závod kolem Slovenska, 1.200 kilometrů dlouhý okruh z Chebu do Chebu, sedm hodin dřiny na 262 kilometrech kopcovitě trati Praha-Karlovy Vary-Praha a mnoho dalších.

Na trenážeru ve sklepě

Rudolf Révay byl vytrvalec, a nejlepší byl v kopcích. Závody obvykle nevyhrával, ale vždycky dojel v první skupině na předních místech. Tímto způsobem se stal mistrem republiky v roce 1958. Ten rok rozhodovalo o mistrovství právě umístění v cíli. V roce 1958 také vyhrál nejnáročnější československý závod Praha-Karlovy Vary-Praha. Všestranná příprava na soustředění v Brně

tehdy zahrnovala i kácení stromů v lese. Právě v Brně Révaye vybrali na závody kolem Egypta. V lednu 1960 stanuli čtyři závodníci v káhirském hotelu, v apartmá prezidenta Masaryka. Připravit se přes zimu na závody bylo kvůli sněhu u nás náročné. Proto si Rudolf sestrojil doma v uhelném sklepě trenážer. A pomohlo to. „První etapu jsem ujel s třemi Němci. Měli jsme náskok devět minut. Ale sám jsem je neuhlídal, takže jsem skončil čtvrtý. Nejvíce mě ale mrzelo, že mi trenér Kněžourek nedovolil ty Němce střídat. To mi bylo trapné. Oddřeli celou cestu sami, já jel v háku,“ vyprávěl.

Rudolf měl zdravotní problémy s trávením, a tak vždy nastoupil na soustředění, ale Závod míru jel až v roce 1960. Klání cyklistů na trati mezi hlavními městy východoevropských států Praha-Vařava-Berlín začínalo v květnu, mělo třináct etap a celkovou délku 2.290 kilometrů. V pelotonu bylo tehdy šest československých závodníků – Křivka, Malten, Hasman, Renner, Mareš, Révay. Rudolf Révay byl z nich nejlepší - umístil se na devatenáctém místě. A Závod míru jel i v roce 1961. V sedmé etapě se tehdy utrhla pětice závodníků a předjela o pět minut peloton. Révay skončil v této etapě pátý. První Erich Hagen o svém československém soupeři v tisku prohlásil: „Výborně se mi jelo s Révayem. Ten dovede ale dělat!“

Trénink vytrvalosti

Pamětník dále vzpomínal na závod Praha-Karlovy Vary-Praha v roce 1961. „Ten den nebyl Malten v kondici. Ujel jsem mu do

ZTRATILI JSTE PŘÁTELE?

Josh Gilman

Do psaní tohoto článku se mi ani trochu nechce. Doufal jsem, že se toho ujme někdo jiný. Ale nikdo to neudělal a ta slova prostě musí zaznít. Je docela možné, že jste v týdnu po útocích ze 7. října ztratili své poslední židovské přátele, a nemáte ponětí proč. Pokuším se vám to vysvětlit, tak se mnou, prosím, mějte trpělivost. Budu psát o věcech, které pro vás budou naprosto nepochopitelné. Jsou to pocity, které jsem si donedávna neuvědomoval ani já sám.

Každý Žid si je neustále vědom toho, že ve světě existuje obrovské množství lidí, kteří ho chtějí zabít. I když se o to možná nepokouší právě nyní, stačí se začít do historie a je evidentní, že přinejmenším jednou za několik generací se objeví nějaká skupina, která chce buď židovský národ úplně vyhladit, nebo nás alespoň co nejvíce zabít.

Možná lajkujeme vaše příspěvky se slogany

kopce a nahoře jsem na něj počkal a vzal ho do háku. Jeli jsme společně asi deset kilometrů v háku, takže si odpočinul si, najedl se, zotavil nohy a překonal krizi. Když jsem viděl, že za námi jedou autem novináři, tak jsem ho nechal předjet, aby ho ‚nezdrbli‘,“ vyprávěl s úsměvem pamětník a dodal, že ve sportu je důležité se nelítovat.

Obyčejný kluk, který trénoval sám podle knížky. Z Kolína do Břeclavi, z Břeclavi na Slovensko k rodičům a zpátky. Neměl výjimečný talent, ale nahrazoval to nezměrnou pílí. Hodně jezdil, a tak se vyjezdil. Sám říká, že vytrvalost se dá natrénovat, ale rychlost ne.

Při přípravě na Závod míru v březnu 1960 v Klánovicích se mu narodila dcera Jana, o rok a půl později syn Rudolf. V roce 1962 se vzdal reprezentace, aby se mohl věnovat víc dětem a manželce. Rodina pro něj byla důležitější.

Koncem 70. let vstoupil Rudolf Révay do KSČ – kvůli práci, a aby nepřitížil synovi. „Když dokončoval střední školu, pozval si mě jeho učitel a naznačil mi, že synova vysokoškolská budoucnost je nejistá, pokud nejsem ve straně,“ vyprávěl pamětník.

V roce 2010 se přestěhoval se svou paní do Letohradu, aby pomáhal nemocnému tchánovi. Řadu let dávali také s manželkou rodinné zázemí malému právníkovi. Když v roce 2014 Marta Révayová zemřela, staral se o něj dál sám. Kamarádský sportovec, který se nevzdává, uzavřel v roce 2023 své vyprávění pro Paměť národa poselstvím: „Bez sportu bych nemohl žít ani teď. Už mi neslouží nohy, jak bych chtěl, ale stále se hýbu. Jezdím po Letohradu na koloběžce, trénuji na rotopedu. Snažím se poslouchat doktory, ale hýbat se musím. A mladé generaci bych vzkázal, ať se pohybuje na čerstvém vzduchu, a slušně se chová ke starším lidem.“

/M, www.pametnaroda.cz

jako „už nikdy více“, ale těžko tomu opravdu uvěříme. V sobotu 7. října se ukázalo, že je naše opatrnost oprávněná. Toho dne zemřelo v jeden den nejvíce Židů od holokaustu. A přestože nás tyto události šokovaly, nebyly pro nás úplným překvapením.

Když byly moje sestry ještě malé, hrály si na „schovku před nácky“. Nebyla to klasická hra na schovávanou – prostě se ukryly třeba pod pohovkou nebo za mrazák a celé hodiny tam bez hnutí ležely. Jednou se moje sestry schovávaly v naší dodávce tak dlouho, že je rodiče nemohli najít, a patřičně jim za to vyčetli.

Byla to pro ně opravdu hra. Ale snažím se tím poukázat na to, že židovské děti vyrůstají s vědomím, že je holokaust součástí naší historie – a také toho, že se jednoho dne dost možná budeme muset znovu ukrývat.

S tím, jak se svět v posledních letech stává stále šílenějším, začalo být populární publikovat na sítě příspěvky s textem jako: „Pokud si myslíš, že bys byl jedním z těch, kteří za druhé světové války ukrývali Židy, ale bojíš se mluvit o ..., pak bys na to určitě neměl odvahu.“

Je to celkem přesný postřeh, protože pokud se někdo nedokáže vyrovnat ani s veřejnou kritikou nějakého svého nekonvenčního názoru, určitě nebude ten typ člověka, který by riskoval, že mu na dveře zaklepe Gestapo. Za poslední dobu jsem takových příspěvků viděl celou řadu. Jenže vaši židovští přátelé si teď kladou následující otázku: Proč jste něco nenapsali právě za této situace?

Není to žádná výčitka ve stylu: PROČ JSI NIC NENAPSAL? Je to upřímná otázka. A vaši židovští přátelé na ni potřebují znát odpověď. Možná jste se veřejně nevyjádřili prostě proto, že ani nevíte, co se ve skutečnosti stalo. Nebo jste se možná svým židovským přátelům neozvali, protože nedokážete pochopit, že považují každé umučené dítě, každou znásilněnou dívku a každého jednoho zavražděného muže za součást vlastní rodiny. Možná vás události natolik vyděsily, že jste ani nedokázali najít ta správná slova. Nebo možná pořád ještě přemýšlíte, co vlastně říct.

Je mi to nesmírně líto, ale vaši židovští přátelé teď přemýšlí nad něčím úplně jiným. Přemýšlí nad tím, jestli jsou s vámi v bezpečí. Na vlastní oči vidí, kolik dalších lidí se nechalo propagandou obhájců Hamásu zmanipulovat. Sledují, jak příznivci teroristů po celém světě protestují a hrozí na všechny strany a přemýšlí, jestli se i vy bojíte promluvit. A dobře vědí, že pokud máte skutečně strach se veřejně vyjádřit, pak byste se je určitě neodvážili v případě potřeby ukryt. Věděli jste, že je to kategorie přátelství, kterou zná každý Žid? Ten přítel, ke kterému bych utekl? Který by mě ukryl?

Nepřemýšlíme nad tím, jestli se to vůbec stane. Jen nad tím, kdy k tomu dojde příště. Protože víme, že ať už půjde o nás nebo naše bratry a sestry v Izraeli, Francii nebo Pitt-

sburghu, tato situace se bude v každém případě opakovat.

Teprve po 7. říjnu jsem si uvědomil, že jsem celý život na všechny lidi okolo sebe nahlížel jako na potenciální nebezpečí. Dokud mi někdo nedokáže, že jsem u něj v bezpečí, nedokážu se zbavit mírného podezření. Ani mně samotnému to do té chvíle nedošlo. Když mi arabský holič zastříhuje ostrou břitvou vousy a s odkazem na mou barvu kůže se zeptá, jestli jsem taky arabského původu, neodpovídám pravdivě. Místo toho říkám, že byl můj dědeček z Litvy. (Což opravdu byl, není to lež, jen to není úplná pravda).

Když se mě cizinec ptá, „odkud pochází moje rodina“, skoro vždycky se snažím změnit téma. Drazí přátelé, kteří máte pocit, že je můj text adresovaný právě vám. Netvrdím, že se vás bojím, nebo že vás nemám rád. Jen se vám snažím vysvětlit, že dokud mi nedokážete, že se na vás mohu spolehnout, nebudu u vás hledat ochranu, až si jednou někdo přijde pro mě a pro moji rodinu.

Netvrdím ani to, že mlčení nutně znamená podporu Hamásu. Nevěřím, že každý, kdo nezveřejnil něco na podporu židovského národa nebo Izraele, je komplicem spáchaného zločinu. Ale... nemůžu si být úplně jistý, že jsem u vás v bezpečí. A nemůže si tím být jistý ani žádný z vašich židovských přátel. Jistě vás to může urazit. Je nespravedlivé zklamat ve zkoušce, o jejímž konání jste neměli ani ponětí. Jenže vaši židovští přátelé se něčím takovým teď bohužel nemohou zabývat. Zabývají se totiž jen svou vlastní bezpečností.

Možná vám můj příspěvek připadá plný rozčilení, ve skutečnosti však cítím jenom smutek. Kvůli těm strašným událostem i kvůli tolika lidem, kteří mi řekli, že jim nevyjádřil podporu ani jeden z jejich nežidovských přátel. Přitom stačí jediná zpráva, jediný příspěvek na sítích. Největší útěchu mi v posledních týdnech poskytovalo právě to, co zveřejňovali mi přátelé a bývalí kolegové. Má to obrovský význam. A ještě není pozdě se vyjádřit.

Pokud se k tomu ale odhodláte, pečlivě si to promyslete, protože to není hra. Jestli si přečtete tento text a rozhodnete se něco udělat, vyjádřete svůj názor veřejně. S odvahou dát v sázku svou pověst a možná dokonce na vlastní kůži pocítit část nenávisti, kterou zažívají Židé a Izrael. Pokud to uděláte, možná tak získáte naši důvěru.

Neberte to na lehkou váhu. Historie židovského národa je plná utrpení, ale zároveň je naplněná radostí. Naše vítězství byla vždy silnější než naše tragédie. Ano, historie židovského národa je plná utrpení, ale hlavně naší schopnosti utrpení překonávat.

A po celé dějiny se vždycky našli lidé, kteří se za nás postavili. Od Egyptanů, kteří se připojili k Izraelitům a následovali oblakový sloup ve dne a ohnivý sloup v noci, až po statisíce „nežidů“, kteří za druhé světové války riskovali vlastní život, aby nás ukryli před nacisty.

VÝROČÍ SMRTI KARLA IV.

Pavel Kosatík

Nabízím text, který jsem k tomu napsal text do „Českých okamžiků“.

Karel IV. zemřel, 29. listopadu 1378, bylo mu dvašedesát let. Necítil se zdrav, ale ani starý. Smrt k němu přišla nečekaně, v podobě zápalu plic, který byl důsledkem úrazu při pádu z koně. Když členové rodiny povstali od úmrtního lože, sotva si uvědomili, že v dějinách země právě končí jedna velká éra. Naopak, téměř všichni byli přesvědčeni, že vše podstatné je nastaveno tak dobře, že život bude vypadat přibližně stejně jako dosud.

Císařovo tělo nabalzamovali a oblečené do mnišského hábitu, jak si mrtvý přál, na jedenáct dnů vystavili v královském paláci na Pražském hradě, obklopené českými korunovačními klenoty a ostatky svatých. Pak přišly smuteční obřady, které zabraly šest dní: průvod s Karlovým tělem prošel po královské cestě z Hradu na Staroměstské náměstí dál na Vyšehrad a potom zpět. Šlo v něm na sedm tisíc lidí, hlavně šlechticů, ale nechyběl nikdo, kdo měl v Čechách vlivné postavení. Vlastní pohřební obřad pak proběhl ve Svatovítské katedrále. Slova, která by jindy byla považována za patetická, tentokrát přiléhala k situaci. Kardinál Jan Očko z Vlašimi císaře nazval „druhým Konstantinem“, učený Vojtěch Raňkův z Ježova o něm mluvil jako o „podmaniteli světa“ a také, vůbec prvně, jako o „otci vlasti“. Do hrobky pod katedrálou byl ukládán panovník, o kterém byli jeho současníci přesvědčeni, že je největším, jakého země do té doby měla.

Pokud hleděli do budoucnosti celkem bez obav, bylo to asi tím nejlepším potvrzením jeho velikosti. Zdáli se silní, jako býval on. Od jeho syna Václava očekávali, že si bude počínat tak jako před ním otec. Měl k tomu všechny předpoklady: bylo mu necelých osmnáct, právě tolik jako Karlovi, když kdy si přišel do českých zemí; otcovská podpora byla navíc nesrovnatelná. Císař svého nejstaršího syna předurčil k vládě už jako malé dítě, českým králem ho dal korunovat ve věku dvou a půl let, což do té doby české země nezažily; objevily se dokonce obavy ze znevážení královského úřadu. Pak však bral Karel syna všude s sebou, stavěl ho lidem na oči jako příštího vladaře, aby si na něj zvykli – což se podařilo; zvykli si nejen oni, ale i Václav. Snad až moc: vypěstoval si názor, že je k vládnutí vyvolen do té míry, až o naplnění svého poslání nemusí usilovat

Rádi zpíváme píseň Am Y*Israel Chai. „Lid Izraele žije.“ Vždycky přežijeme. Mnozí se nás pokusili vyhladit. A přesto jsme stále tady. Začal jsem tento článek pokusem vysvětlit důvody naší bolesti, ale chci ho zakončit jednoduchou výzvou, abyste se k nám připojili v našem životě. Když to uděláte, bude to pro nás znamenat všechno.

Nová orientace, 14. 11. 2023

konkrétními činy. Všechno obstará sám majestát, před kterým se lidé budou rozestupovat, tak jako je tisíckrát viděl rozestupovat se před jeho otcem on. Žádný konflikt, který Václav později prožíval, ho z jeho omylu nevyvedl. Naopak, když jako panovník začal narážet na odlišné vůle cizích vysokých šlechticů a prelátů, vypěstoval v sobě pocit ohrožení nepřáteli – a jak to bývá, právě tímto způsobem si skutečně a konkrétní nepřátele vytvořil.

Kdo znal Václavova mrtvého otce, byli překvapeni, když zjistili, jak povinnost vládnout syna zaskočila. Chyběly mu právě ty vlastnosti, které Karel považoval pro vládnutí za nezbytné a které tvořily celý jeho hodnotový systém. V první řadě představa o tom, jak chápat a od čeho odvozovat panovnickou moc, a vlastně vůbec lidskou roli ve světě.

Karel kdysi napsal: „Tím více pak vidíme sami sebe jako dlužníka a služebníka boží dobroty, čím více cítíme, že všechna tato i jiná dobrodiní nám Bůh prokazuje ze své laskavosti a ne podle našich zásluh.“ Podle této filosofie mělo být smyslem života něco úplně jiného než pozemská ctižádost, snaha o vlastní prosazení. Nebylo sporu o tom, že Karel si uměl vychutnat vladařskou pompu i moc, jeho královská gesta byla plná vnitřní jistoty. S tím, zda a jakou k němu pocíťovat úctu, si jeho současníci nelámali hlavy, neboť se jim před ním klonily samy. Zároveň však pod všemi těmito vnějšími a nespornými atributy moci Karel zůstával mužem vnímajícím své postavení jako nejednoznačné, nejisté, závislé na tom, co nazýval Boží vůlí a milostí. Úřad, který mu Bůh kdysi seslal, může kdykoli odejmout.

Toto každý den připomínané přesvědčení nezabavovalo Karla životní síly, naopak ji dodávalo. Kdykoli se měl odhodlat k významnému činu, záleželo mu na tom, aby dopředu daný božský záměr rozpoznal. Pak, když dospěl k závěru, že se mu to podařilo, získala jeho rozhodnutí onu proslulou jistotu, tak odlišnou od lidské pýchy a ostatních pozemských modelů myšlení: Nejsm to já, který ve skutečnosti jedná. Mými ústy a činy promlouvá Bůh. Klaňte se Bohu.

Vládl jako světec, oproštěný od svodů materiálního světa. Byl věrný svým manželkám, což byla věc v jeho době u člověka tohoto postavení nevídaná. Pražský arcibiskup Jan Očko z Vlašimi o tom nad jeho rakví promluvil zvláště: „Manželství dodržoval tak čistě a pevně, že ho nemohl nikdo přemoci.“ Byl si jist, že na něj po smrti čeká věčný život na nebesích, a už o své pozemské existenci mluvil jako o podvojném životě. Přirovnal ho k situaci člověka, který si prohlíží tvář v zrcadle. Zdanlivě jsou oba ty obličejové stejné, a přece je mezi nimi nekonečný rozdíl: jen jeden je doopravdy živý, zatímco druhý je pouhým odrazem. Stejně se to podle císaře mělo i s poměrem duchovního a materiálního života: ten první byl jediný, o který doopravdy šlo.

Filosof William Ockham ho jednou nazval

ironicky „popským králem“; pravda však byla, že zmnožit tak rychle a v takové míře pozemské statky umožnilo Karlovi právě jeho nadpozemské založení. Nebudoval imperiální říši, jako o pár století později na skoro stejném území Habsburkové. Říše pro něj nebyla cílem, ale prostředkem k nalezení smyslu, který ležel mimo tento svět. Když zrovna nemusel vládnout a mohl se obléci, jak chtěl, vzal na sebe mnišskou kutnu. Dál od pozemského už se nešlo dostat. I jeho Vlastní životopis je dílem napůl filosofa, napůl světce, v žádném případě se nejednalo o státnické vzpomínání. Říše byla prostředkem, jak přivést k nalezení životního smyslu co nejvíce lidí. Z tohoto hlediska fakt, že císaře jeho dílo přežilo jen o pár let, nelze nazvat historickou tragédií. Za říši Karel nepovažoval to, co jde najít na mapě, zajímala ho „říše“ neviditelná.

Už bylo řečeno, že jeho nejstarší syn a následník na královském i císařském trůně se v tomto ohledu jeho pokračovatelem nestal. Transcendenční rozměr se do jeho vlády nikdy nedostal. Ve snaze nalézt oporu a náhradu za spoluvládajícího Boha se Václav rozhodl hledat pomoc na zemi: dějiny jeho vlády jsou dějinami různých závislostí na nekonečných proudech rádců, kteří zavlekli jeho politiku do pragmatické každodennosti. Propad královské autority během necelého půlstoletí Václavovy vlády v očích mnohých tuto autoritu vlastně vymazal. Když Václav v roce 1419, na počátku nové, hrozivě převratné doby opouštěl svět, nevědělo se, kdo to vlastně odešel: Jaký tento vládce opravdu byl? Odmyslíme-li si pozitivky všedního života, stál ještě o něco jiného?

Musel to být pro Karla zvláštní pocit, odezdávat zemi a moc právě tomuto člověku. Pokud císaři pomýšlení na budoucnost něco

usnadňovalo, pak asi zas jeho víra: Bůh nakonec se vším a se všemi naloží, jak bude chtít, hrozit se budoucností je pošetilé, od toho tady člověk není. Avšak právě z této strany, ze světa víry, přišel v posledních týdnech a dnech života úder, který císař nečekal a který ohrozil jeho životní a vládařský koncept víc než co jiného. Na konci října 1378 se i do Prahy donesla zpráva, že francouzští kardinálové zvolili vedle římského Urbana VI. „vzdoropapeže“ Klementa VII.

Pro císaře sotva mohlo být horší novinky. Šíleným zdvojením hlavy církve ztratil svět svou symetrii. Dosud všichni věděli a uznávali, že Bůh si vybírá svého pozemského zástupce, papeže, který potom korunuje římského krále, hlavu západního křesťanstva. Karel byl tedy králem a vládcem vyvoleným Bohem. Tento svět se papežským rozkošem zhroutil. Ukázalo se, že církev není jen zjevenou, ale i dokonale pozemskou institucí, že její tvář určují vedle dlouhodobých světových vizí i všední, zuřivé vášně. Je-li ale církev hlavně lidským dílem, není také císař jenom nepatrně vylepšeným pozemšťanem? A jak je to s Bohem? Skutečnosti považované dosud za posvátné se staly předmětem rozumového přetřásání. Dřívější lidé, jako Karel IV., byli zvyklí podrobovat se boží vůli. Teď se začali ptát: Co Bůh svými činy myslí? Anž si to zpočátku asi uvědomili, tím, že si Boha začali vykládat v jeho vnitřních pohnutkách, se dostali na jeho úroveň.

Během několika málo let bylo všechno podstatné hotovo. Dřívější duchovní obsahy dostaly novou a pozemskou definici. Právě v té době lidé začali říkat: konec světa se blíží. Vyslovovali tím své zoufalství ze zaniklého řádu, za který si neuměli představit náhradu. Zbývala jenom otázka, jak dlouho

bude trvat, než se toto nové myšlení, upravené do masám stravitelné podoby, rozšíří mezi lidmi. V českých zemích se tak stalo někdy okolo roku 1420. Jestli pak skutečně nastal konec světa nebo ne, dodnes není úplně jasné.

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 10.12.	2. adventní
8 h. Lukavice	Iz 40, 1-11 Ž 85
9 Mistrovice	2 Petr 3, 8-14
9.30 Orlice	Mk 1, 1-8
15 Mistrovice	bohoslužba smíření
sobota 16.12.	18 h. Letohrad
neděle 17.12.	3. adventní
8 h. Lukavice	Iz 61,1-2a.10.11
9 Mistrovice	Lk 1,46n 1 Sol 5,16-24
9.30 Orlice	J 1,6-8. 19-28
15 Letohrad	bohoslužba smíření
sobota 23.12.	18 h. Letohrad
neděle 24.12.	4. adventní
8 h. Lukavice	2 Sam 7,1-5. 8b-16 Ž 89
16 Orlice	Ř 16,25-27 Lk 1,26-38
pondělí 25.12.	Slavnost Narození Páně
8 h. Letohrad	Iz 62,11-12 Ž 97
9 Mistrovice	Tit 3,4-7
9.30 Orlice	J 1,1-18
úterý 26.12.	Svátek sv. Štěpána
8 h. Lukavice	Sk 6,8-10; 7,54-64
9.30 Orlice	Ž 31 Mt 10,17-22
sobota 30.12.	18 h. Letohrad
neděle 31.12.	Svátek Svaté Rodiny
8 h. Lukavice	Sir 3,3-17a Ž 128
9 Mistrovice	Kol 3,12-21
9.30 Orlice	Lk 2,22-40
pondělí 1.ledna	Slavnost Ježíšovy Matky
8 h. Letohrad	Nm 6,22-27 Ž 67
9 Mistrovice	Gal 4,4-7
9.30 Orlice	Lk 2,16-21
sobota 6.1.	Slavnost Zjevení Páně
18 h. Mistrovice	Iz 60,1-6 Ž 72
18 Letohrad	Ef 3, 2-6 Mt 2,1-12
neděle 7.1.	Svátek Ponoření Páně
8 h. Lukavice	Iz 42,1-4.6-7 Ž 29
9 Mistrovice	Sk 10,34-38
9.30 Orlice	Mk 1,6b-11
sobota 13.1.	18 h. Letohrad
neděle 14.1.	2. neděle v mezidobí
8 h. Lukavice	1 Sam 3, 3b-19 Ž 40
9 Mistrovice	1 Kor 6: 13c-20
9.30 Orlice	J 1, 35-42
18 evangelický kostel - ekumenická bohoslužba	

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková,
jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741